

Slovenski dom

Štev. 249

V Ljubljani, sreda 30. oktobra 1940

Leto V

Vojna med Italijo in Grčijo - brez vojnih dogodkov

Poročila iz Aten govore samo o obmejnih praskah - Prvo dejanje angleške pomoči za Grčijo

Nekje v Italiji, 30. oktobra. Stefani. Včerajšnje poročilo glavnega štaba italijanske vojske pravi: Zgodaj jutraj so naše čete na albanski meji prestopile mejo in prodrele na več krajih v sovražnikovo ozemlje. Napredovanje se nadaljuje. Navzile neugodnim vremenskim razmeram je naše letalstvo neprestano bombardiralo vojaške objekte. Zadata so bila nabrežja, železniške postaje in povzročeni so bili požari v pristanišču Patrasu. Ob Korintskem prekopu so bile zadete naprave in pomorska oporišča. Zadata je bilo tudi letališče Tatoi v bližini Aten. Vsa naša letala so se vrnila domov.

Atene, 30. oktobra. Atenska agencija objavlja: Uradno poročilo glavnega štaba grške vojske št. 3 se glasi:

V noči med 28. in 29. t. m. je bilo samo nekaj krajevnih premikanj in spopadov. Dne 29. t. m. je sovražnik poslal naprej večje oddelke, ki jih je podpiralo težko in lahko topništvo. Premikanje naših čet poteka po določenem načrtu. V zahodni Makedoniji ni bilo nikakršnih sprememb. Čez dan je bilo nekaj slabših nastopov sovražnega letalstva.

Atenska agencija objavlja: Snoči ob 22. uri je bil dan znak za nevarnost. Trajal je 16 minut.

Atene, 30. okt. o. U. P. Včerajšnji dan je na grškem bojišču potekel brez pomembnejših dogodkov. V političnih krogih razlagajo ta mir ta-

ko, da italijanska vojska čaka, da se bodo močje Grki premislili in ugodili italijanskim zahtevam. Po drugi strani pa tolmačijo ta mir s slabim vremenom in pa zaradi tega, ker je bilo italijansko vrhovno poveljstvo prepričano, da Grčija ne bo nudila odpora.

Prišlo je le do manjših prask ob meji. Sliši se tudi streljanje topov, ki obstreljujejo mesto Florina, kjer pelje železnica proti Jugoslaviji. Do večjega spopada dozdaj sploh ni prišlo.

Atene, 30. okt. o. Associated Press poroča, da ob grško-albanski meji dozdaj ni nobenih sprememb, le na južnovzhodni strani je uspelo italijanskim četam prebiti na enem mestu črto grških prednjih straž. Dosedaj ni bil izvršen še

noben večji napad in ga še tudi ne pričakujejo v kratkem.

London, 30. okt. o. Angleški mornariški minister Alexander je snoči objavil, da je angleška vojna mornarica že pričela pomagati Grčiji. V uradnem poročilu, ki je bilo izdano snoči, pravi, da so angleška letala z ladje letalonosilke večer stopila prvič v akcijo proti Italijanom na otoku Stampalia v dodekaneškem otočju, kjer so bombardirala italijansko letališče. Bombe so porušile nek letalski hangar, težko poškodovala vojašnico in povzročile več požarov. Letalci pripovedujejo, da je prišlo tudi do eksplozije, ker je neka bomba padla na municijsko skladišče. Vsa letala so se vrnila.

Italijanski tisk o odgovornosti za vojno z Grčijo

Rim, 30. oktobra. Stefani: Zadnje dogodke v Grčiji italijanski tisk živahno razlaga in o njih sklepa takole:

Ze poprej je bilo ugotovljeno, da je Grčija v zadnjih mesecih zbirala ogromne količine pogonskih sredstev, da bi jih skrivaj dobavila angle-

škemu vojnemu brodogradu. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da so angleške ladje pogosto plule pod grško zastavo in je s tem bilo kršeno mednarodno pravo. Tudi je bilo ugotovljeno, da so grške ribiške ladje, jadralnice in grška letala bila popolnoma v službi Anglije in da so zlasti obveščala Anglijo o gibanju italijanskih letal in ladij. Italijanski tisk poudarja dalje, da je bila italijanska vlada dolgo neverjetno potrpežljiva, ker je vse tri mesece pritiskala samo po diplomatski poti in zahtevala običajna pojasnila, da bi protestirala in da bi grško vlado usmerila k spoštovanju nevtralnosti. Toda vseeno je grška vlada bila v stalnem stiku z angleško vlado in jo poslušala. Ko je italijanski poslanik grški vladi izročil spomenico italijanske vlade, so Atene tudi ob tej priliki hotele pokazati odpor, pri tem pa so padle v angleško zanko. Zato je popolnoma naravno, da se je Grčija zaradi vsega tega zapletla v vojno, za katero bo nosila vso odgovornost sama pred seboj ter pred vsem svetovnim javnim mnenjem

Poročila z jugoslovansko-grške meje Od Florine je slišati streljanje, železniški promet z Grčijo je ustavljen, z Albanijo pa ne

Belgrad, 30. okt. o. Dopisniki prestolniških listov iz Djevdjelije in Bitolje poročajo, da so grške oblasti ustavile ves železniški promet z Jugoslavijo. Zadnji vlak je odpeljal v ponedeljek ob polnoči. Z njim so odpotovali grški železničarji in uradniki.

Grški kraji vzdolž naše meje so zatejeni. Včeraj je bilo ves dan slišati na naše ozemlje topovsko streljanje in sicer od Florine, proti kateri se zdi, da skušajo prodirati Italijani. Streljanje je bilo slišati tudi iz krajev ob grško-albanski meji. Včeraj je bilo videti tudi več letal, ki so letela nad grškim ozemljem, toda ni bilo mogoče ugotoviti, ali so grška ali italijanska.

Promet na jugoslovansko-albanski meji je običajen in ni opaziti tudi drugače nobenih sprememb. Avtobusi med Korčo in Bitoljem še vedno vozijo in tudi poštni promet poteka.

Nemške ladjedelnice in letališča - včerajšnji cilj angleškega letalstva

Nemci zanikujejo poročila o bombardiranju škodovih tovarn

Berlin, 30. okt. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči o napadih angleškega letalstva naslednje:

Akcija sovražnikovih letal preteklo noč nad Nemčijo je imela slab učinek. V posameznih krajih je sovražnik bombardiral mesta in poškodoval hiše, več meščanov pa je bilo ubitih in ranjenih. V nekem mestu severne Nemčije je bila poškodovana kurilnica neke tovarne, vendar pa ni bila povzročena večja škoda in delo v tovarni ni resno ovirano. Sovražnik je včeraj izgubil 10 letal, od katerih je eno zbil protiletalsko topništvo. Osem naših letal se ni vrnilo.

Berlin, 30. oktobra. DNB. Agencija Reuter je objavila, da so angleška letala v noči med 27. in 28. oktobrom uspešno bombardirala škodove tovarne v češko-moravskem protektoratu. S tem v zvezi se uradno izjavlja, da v omenjeni noči ni padla nobena bomba na ozemlju češko-moravskega protektorata.

London, 30. okt. o. Angleški letalski napadi nad Nemčijo v noči od ponedeljka na torek so bili v glavnem na ladjedelnice v Hamburgu, Bremenju in Kielu, kjer imajo Nemci v delu vojne ladje. Letalci so napadli tudi tovarne stro-

jev v Wilhelmshavenu, kjer je trajal napad nad eno uro. Drugi napadi so bili na Emden, v Hamburgu in Kölnu na čistilnice petroleja, kjer so povzročili več požarov. V Kuxhafenu in Hamburgu so bombardirali dok in pristaniške naprave ter v Kanalu skupino 50 do 60 nemških čolnov. Druga letala so bombardirala železniška križišča in postaje v Koblenzu, Kölnu in Krefeldu. Bombardiranih pa je bilo tudi 19 letališč.

London, 30. okt. o. Snoči so angleška letala izvedla napade na Nemčijo in zasedeno ozemlje. Letala so bombardirala tudi okolico Berlina in pa luke v Nemčiji. Podrobnosti o snočnjem napadu niso znane.

Običajni nemški napadi na London in Srednjo Anglijo

Berlin, 30. oktobra. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča snoči: Nemški letalski oddelki so tudi včeraj nadaljevali z napadi na britansko prestolnico ter industrijska podjetja v južni Angliji.

Sofer moskovskega poslanstva neke države, ki je pred kratkim začela redne odnose s Sovjetsko Rusijo, je dopotoval v Belgrad in tam izjavil časnikarjem, ki so ga spraševali o življenju v sovjetski prestolnici, da se za nobeno ceno ne mara več vrniti v Moskvo, kjer je kot uslužbenec poslanstva vendar užival veliko ugodnosti, pa mu je življenje bilo vseeno nezno.

Težki zadetki so poškodovali važne industrijske naprave pri Brooklandu, Stantonu, Clactonu in Aftonu. V Južni Angliji so bila uspešno bombardirana taborišča čet. Pri napadu na nek konvoj je bila zadeta ena patrolna ladja v sredini, da se je takoj nagnila v stran in obtičala. Ponoči so naši težki letalski oddelki v ojačeni meri napadali London in povzročili tam hude požare. Razen tega so bile uspešno bombardirane tovarne v Birminghamu, Coventryju in v Liverpoolu ter več letališč v Angliji. Nemške patrolne ladje so s točnim ognjem odbile napad sovražnih letal, ki so metala torpeda.

London, 30. okt. Reuter. Včeraj so bili izve-

Obsežna politična posvetovanja v Moskvi Vse države, ki so prizadete v vojni med Grčijo in Italijo, čaka na sovjetsko odločitev

Moskva, 30. oktobra. o. DNB: V Moskvi je zaradi vojne med Grčijo in Italijo začelo obsežno diplomatsko delo. Namestnik zunanjega ministra Višinski je včeraj sprejel grškega in turškega poslanika. Angleški poslanik je sprejel turškega in grškega, ravno tako je sprejel namestnik zunanjega ministrstva italijanskega in nemškega poslanika. Tem razgovorom pripisujejo velik pomen. Pravijo, da želi Nemčija odvrniti Sovjetsko Rusijo od vmešavanja na Balkanu, v zameno zato pa bi ji prepuštile proste roke v Afganistanu, ker se Nemci zavedajo, da je od stališča Sovjetov v veliki meri odvisna tudi odločitev Turčije.

Vesti 30. oktobra

Nemčija ni mislila, da se bo Grčija z orožjem uprla italijanskim zahtevam, temveč da se bo brez odpora vdala Italiji. Ker se je zgodilo drugače, je nastopil na Balkanu nov položaj, ki Nemčiji ni po volji, poroča švicarski list »Basler Nachrichten«.

Najnovejša ugotovanja o nemških mirovnih pogojih Franciji pravi, da bo morala Francija dati Nemčiji Alzacijo in Loreno ter svoje vojno brodogradne, pomorska in letalska oporišča v zasedeni Franciji ostanejo Nemčiji do konca vojne; Italija naj dobi Tunis, del Alžira in del francoske obale do Nice, Japonska bi dobila Indokino, Španija severni Maroko, francoske kolonije pa bi prišle pod skupno upravo Nemčije, Italije in Francije.

Španski vojni minister je nenadno odpotoval na nadzorstveno potovanje v španski Maroko in na Kanarske otoke, ki bi jih Anglija nedvomno takoj zasedla, če bi se Španija odkrito pridružila Italiji in Nemčiji.

V Bukarešti se je včeraj začelo prvo zasedanje nove podonavske komisije, v kateri si je izsilila sodelovanje tudi Sovjetska Rusija.

Z vojno med Grčijo in Italijo je Anglija dobila za svojo uporabo spet milijon ton trgovskega brodogradja, s čimer so daleč nadomeščene izgube v pomorski vojni.

Pretekli teden je prišlo v Romunijo nadaljnjih 6000 vojakov in 2000 konj, poročajo ameriške agencije

V nemških uradnih krogih še vedno računajo, da bo spopad med Grčijo in Italijo naglo rešen in sicer s sporazumom, nakar bodo sovražnosti ustavili. Posredovala za to naj bi Nemčija in je bilo o teh korakih govora tudi na nedavnem sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem v Firenzi. Nemški in italijanski poslanik sta še vedno v Atenah in tudi niso Nemci poklicali svojih državljanov iz Grčije, poročajo iz Berlina. Te vesti so verjetne zaradi dejstva, da hoče Nemčija za vsako ceno na Balkanu mir, kar je pokazala že ob številnih prilikah.

Italijanski listi pod velikimi naslovi pozdravljajo vdor italijanske vojske v Grčijo in poudarjajo, da ta napad ni naperjen proti grškemu narodu in njegovim pravicam, temveč proti Angliji. Utemeljevanje je podobno, kakor pri italijanskem prodiranju v Egipt.

Sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem v Firenzi bo po poluradni italijanski izjavi prinesel neusmiljeno nadaljevanje vojne proti Angliji, katerega prvi cilj je uničenje Londona, uvedbo novega političnega reda v Evropi, nadaljevanje soglasnega sodelovanja med Italijo in Nemčijo, vključitev Francije v novi red, ko bo plačala Italiji in Nemčiji sedanjost vojno ter razčiščenje grškega položaja.

Predsednik grške vlade Metaxas je sporočil italijanskemu vrhovnemu poveljstvu, da so Atene razglašene za odprto mesto in naj italijanska vojska to upošteva. To sporočilo je bilo poslano zaradi tega, ker so Italijani prva dva dni spopada hudo bombardirali atenska predmestja. Grški listi pišejo v zvezi s tem, da je grška prestolnica ravno tako zgodovinski spomenik za ves svet, kakor je Rim. Če se bodo napadi na ta zgodovinski spomenik nadaljevali, grozi grški tisk, da bo Rim v kratkem deležen brezobzirnega bombardiranja.

Za ojačanje ameriške pomoči Angliji

Washington, 30. oktobra. o. Snoči je imel bivši ameriški poslanik v Londonu Kennedy po radiu govor, v katerem je dejal, da bo ameriška vlada še naprej podpirala Anglijo z vsemi sredstvi. Pojasnil je tudi, zakaj se ne strinja, da bi šla Amerika v vojno. Kennedy meni, da Amerika lahko da mnogo večjo pomoč Angliji s pošiljanjem orožja, kakor pa da se zaplete v vojno. V sedanjih vojni ne potrebuje Anglija ljudi, pač pa stroje in vojni material.

Na včerajšnji dvurni konferenci v Washingtonu, pri kateri so bili ameriški minister financ, vojni minister in šef generalnega štaba, so razpravljali o nadaljnji pomoči za Anglijo. Tej razpravi so prisostvovali tudi angleški poslanik in angleški strokovnjaki.

deni štirje napadi na London in Portsmouth. Pri napadu so protiletalske baterije in lovška letala odbila in ni bilo vrženih nič bomb. Pri drugem napadu pa je uspelo nemškim letalom leteti visoko nad mestom, kamor so zmetala več bomb. Škoda ni velika in tudi žrtve ni mnogo. Druga skupina letal pa je poletela nad Londonom, kjer je bombardirala z velike višine mesto in njegovo okolico. Porušenih je bilo več hiš in povzročenih več požarov, katere pa so gasilci kmalu pogasili. Tudi tu ni bilo mnogo žrtve.

Med včerajšnjim dnevnim letalskim napadom je bilo sestreljenih 27 nemških letal. Angleži pa so izgubili 7 loveev, od teh pogrešajo dva pilota.

Nocojšnji napad na Anglijo je bil v glavnem naperjen na London in nekatera mesta v srednji in južni Angliji. Poročajo o manjši škodi in majhnih žrtvah.

Za prodajo podjetij je na Hrvaškem potrebno dovoljenje banske oblasti

Zagreb, 30. oktobra. Banska oblast je izdala novo daljnosežno odredbo, ki omejuje pravico zasebnikov, da bi po prosti volji prodajali svoja podjetja. Banska uredba določa, da lastnik ne more več samovoljno prodati trgovskega podjetja, ki je vredno več kakor 100.000 din, in ne industrijskega in obrtnega podjetja, ki je vredno več kakor pol milijona din. Prodajati ga ne more niti v celoti niti delno brez poprejšnjega dovoljenja banske oblasti. Kdor bi rad prodal svoje podjetje, mora vložiti prošnjo na bansko oblast in navesti med podatki tudi svojo narodnost, vero, poklic in podatke o svojih starših. Prav tako mora navesti enake podatke tudi za kupca. Važni so tudi razlogi za prodajo in podjetnik jih mora navesti. Banska oblast bo na temelju prošnje uvedla preiskovalni postopek in bo prekontrolirala vse podatke v prošnji. Podjetnik bo moral dati oblasti na razpolago tudi druge podatke, če bo potrebno, med drugim dovoliti tudi vpogled v poslovne knjige. Po končani preiskavi bo banska oblast ali dovolila ali pa odklonila dovoljenje za prodajo podjetja. Uredba banke oblasti je stopila takoj v veljavo.

Določila uredbe bodo po vsej verjetnosti najbolj prizadela Jude, ki bodo skušali prodati svoja podjetja skritim in tihim družabnikom. Hrvaški ban je razširil tudi na področje hrvaške banovine uredbo osrednje vlade, po kateri Judje ne smejo biti lastniki, solastniki ali pa poslovodje podjetij, ki se bavijo s trgovino ali pa proizvodnjo živil. Po novih določilih bo oblast lahko nadzirala prenos imetja in bo lahko onemogočila razne kravje kupčije in navidezno arizacijo judovskih podjetij.

★

Druga odredba hrvaškega bana prepoveduje delniškim družbam sklicovanje občnih zborov ali drugih sestankov, na katerih se sprejemajo važnejši sklepi, in določil, da morajo vse delniške družbe v osmih dneh prijaviti število izdanih delnic in navesti osebe, ki imajo in koliko imajo teh delnic. Če bi pa podjetja ne vedela, kdo je pravi lastnik delnic, pa morajo prijaviti tisto osebo, ki je na zadnjem občnem zboru podjetja s tistimi delnicami nastopila na občnem zboru družbe kot delničar.

Od tu in tam

Odbor za zimsko pomoč v Belgradu je imel na povabilo kneževke Olge svojo sejo na dvoru. Posamezni odborniki in odbornice so podali poročila o uspehih lanske zimске pomoči, ki je dala na razpolago toliko sredstev, da so skozi vso zimsko prehranili na tisoče siromakov v prestolnici in je dnevno dobivalo po 6000 ljudi hrano. Letos bo delo še bolj obsežno, ker je belgrajska občina prevzela nase nalogo, da bo dajala brezplačno hrano za vse revne šolarje iz osnovnih in meščanskih šol. Obenem je bilo sklenjeno, da bo odbor zimске pomoči poklical na pomoč tudi vsa človekoljubna in druga društva, da bi letos akcija imela še večji uspeh in da bi siromaki mogli uživati še večjo podporo. Kneževka Olga se je za vsa vprašanja živo zanimala in obljubila, da se bo osebno udeležila blagoslovitve temeljnega kamna za nova delavska stanovanja, ki jih bo belgrajska občina začela graditi.

Banovinski odbor JRZ za zetsko banovino je imel v ponedeljek svojo sejo, katere so se udeležili vsi odborniki stranke. Navzoči so soglasno izvolili predsednika vlade in predsednika stranke Dragiša Cvetkovića za predsednika banovinskega odbora. Obenem so izglasovali resolucijo, v kateri poudarjajo, da popolnoma zaupajo predsedniku vlade in njegovemu stremljenju, kakor tudi stremljenju vse vlade, da se naša država obvarje vseh pustolovščin in da se na znotraj utrdi. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je tudi predsednik banovinskega odbora JRZ za moravsko banovino.

Hrvaški strokovnjaki za ceste so imeli zborovanje v Splitu in prikazali vso najnovejšo gradnjo novih cest in popravila starih. Rekli so, da so hrvaške ceste z redkimi izjemami silno zanemarjene in da so potrebne temeljite popravila. Izračunali so tudi, da bi bilo treba cele tri milijarde dinarjev, če bi hoteli spraviti vse ceste na hrvaškem ozemlju v tak red, da bi bil res ceste in da bi se mogel promet na njih brez ovir in nevarnosti mirno razvijati. Za ureditev najnujnejšega programa pa bi bilo potrebnih 700 milijonov dinarjev. Zastopnik banske oblasti iz Zagreba je sporočil, da so strokovnjaki v Zagrebu že izdelali vse načrte na izpolnitve cestne mreže v hrvaški banovini in da je treba sedaj urediti le najglavnejše vprašanje, namreč dobiti denar.

Srbski patrijarh Gavrillo se je iz Skoplja, kjer je bil od pravoslavne ljudstva navdušeno sprejet, odpeljal v Veles, kjer je doživel prav enako svečan sprejem. Pri sprejemu so bile zastopane prav vse oblasti. Patrijarh se bo udeležil slovesnosti 100 letnice posvetitve tamkajšnje pravoslavne cerkve.

V Splitu so se zastopniki ljubljanskega in zagrebškega pokojniškega zavoda dogovorili, da bodo dalmatinski zavarovalnici prešli izpod ljubljanskega in zagrebškega zavoda. Ker pa ima ljubljanski zavod 65 milijonov izgub zaradi tega, ker mora danes v polni vrednosti izplačevati pokojnine tudi tistim zavarovalnicam, ki so se pod Avstrijo v kronah plačevali svoje premije, je bilo urejeno vprašanje na ta način, da bo država pokrila to izgubo, nakar bodo prenesli v Zagreb tudi okrog 90 milijonov premoženja, ki ga imajo dobili dalmatinski zavarovalnici od ljubljanskega pokojniškega zavoda. Zaenkrat je bilo vse sklenjeno le načelno.

70 letnica rojstva banjaškega škola fr. Joza Garića so slovesno proslavili v nedeljo bosanski katoličani. Svečane pontifikalne maše so se udeležili zastopniki vseh oblasti, med njimi tudi vršilec dolžnosti bana, poveljnik mesta in predstavniki vseh organizacij. Po sveti maši je škof Garić sprejemal v svojem dvorcu čestitke. Hrvaška družba pa so priredila še posebno proslavo za to priložnost.

Sodišče v Saben je kaznovalo za zapornim 6 mesecev in denarno kaznijo 50.000 din trgovca Ljubivoja Mitica, ki je prodajal kavo in živila iz stare zaloge po višjih cenah, ne da bi bil prošil oblasti za dovoljenje, da sme prodajati dražje. Dva nova gosta sta iz Zagreba prišla v Udino, kjer vedre grešniki, ki so odirali mili narod. Eden je bil trgovec Šolter, ki je nedopustno manipuliral z moko, drugi pa trgovec Jovan Čaković, ki je moko predrago prodajal. Oba sta dobila po tri mesece prisilnega bivanja in sta bila v Udino že poslana. Znani zagrebški trgovec Ivan Pripič pa je dobil petnajst dni zapora in 2000 din denarne kazni, ker je hotel verjeti z nekaterimi pridelki. Dva meseca je zaradi navijanja cen dobil trgovec Pavlovič iz Srebrnice. 15 dni bi se sedel v zaporu hišni posestnik Sarkić iz Podgorice, ker je povikal najemninu svojemu najemniku. Balgrajski mesar Štejskal pa je dobil 20 dni zapora in bo plačal 5000 din, ker ni hotel prodati masti odjemalcu, ki je prišel samo po mast. 20 dni bi se sedel belgrajski hišni posestnik Danilović, ker je povikal najemnine za stanovanja za 100 din. Moral pa se bo spomniti tudi revežev, ker so mu odredili, da bo moral plačati tudi dva ustanovna deleža po tisoč dinarjev za mesne reveže.

Katoliško cerkev v spomin bratov Radičev so postavili kmetje iz vasi Ludina na Hrvaškem. Kmetje te velike vasi so morali hoditi 7 km daleč v cerkev, ker svoje niso imeli. Zato so sklenili, da si bodo sami postavili cerkev in so zbrali vse potrebne denar in material. Cerkev bo posvečena Kristusovemu trpljenju in bo stala v spomin na brata Stjepana in Antuna Radiča, ki sta bila voditelja hrvaškega naroda. Cerkev bo posvečena prihodnji spomlad.

Zaradi sovražstva do soseda je kmetica Živka Antonjevičeva iz okolice Čačka zavrnila v gozd 18 letnega sosedovega sina in ga tam zaklala. Pridobila je za to svojo prijateljico, da je zavrnila v gozd Mitvoja Mitvojevića. Ko sta prijateljica Milija in Mitvoja sedla, je izza bližnjega drevesa od zadaj prišlo človeka Živka in fant zaklala. Truplo je nato zavlekla pod grm in ga pokrila s listjem. Ker se Mitvoja ni vrnil domov, ga je mati začela iskati po okolici. Iskala je tudi po gozdu in res našla njegovo zmrcvarjeno truplo. Orožniki so potem kmalu prijeli Miljo, ki je izdal Živko. Živka je žena in mati štirih otrok. Zločin je izvršila zgolj iz sovražstva do soseda in mu zato ubila sina edince.

Hrvaška mesta bodo ustanovila posebno zvezo mest kot nadomestek za dosedanja Zvezo jugoslovanskih mest. Zagrebški župan Starčević je dal to pobudo in so jo vsi župani v hrvaških mestih sprejeli in obenem poverili njemu nalogo, da pripravi vse potrebno za ustanovitev Zveze hrvaških mest. Ni pa znano, ali bo ta nova zveza hotela imeti kake slike z Zvezo jugoslovanskih mest ali ne.

Sirahovit vihar je besnel v ponedeljek na Primorju, zlasti pa med Dubrovnikom in Kotorjem in je onemogočil vso plovo. Potniške ladje, ki so bile na odprtem morju, so se morale nemudoma vrniti v pristanišča. Vihar je trgal tudi brozjavne in telefonske žice. Ponekod je raztrgal strehe hiš in odtrgal od obrežja več ribiških ladij. Vihar je butal vodo čez obrežje in so bili poplavljeni vsi nižje ležeči deli.

Danes zadnjičrat Želela sem si otroka KINO MATICA, tel. 22-41 BETTE DAVIS v mojsterski vlogi. Nepozabno — prekrasno! Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Vzajemna zavarovalnica gradi novo palačo v Mariboru

Maribor, 29. okt.

Danes dopoldne so se pojavili na praznem prostoru med mariborskim glavnim mostom in Bergovo palačo na Glav. trgu delavci ter so začeli podirati gosto grmovje in drevje, ki prerasča to parcelo. S tem se je začela gradnja ene najlepših palač, ki bodo v bodoče krasile Maribor — poslopja Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani. Ta naš največji domači zavaroval. zavod ima na Stajerskem, zlasti v Mariboru in njegovem zaledju najmočnejšo pozicijo med vsemi zavarovalnicami. Zaradi tega je zahteval že prestiž zavarovalnice, da ima tudi v Mariboru reprezentativno zgradbo, ki bo na zunaj pričala o solidnosti in pomembnosti zavoda. Bila je tudi davna želja vseh mariborskih Slovencev, da bi Vzajemna zavarovalnica tako palačo gradila v našem mestu. Zato ji je šla mestna občina tudi na roko, ko se je zavarovalnica odločila ter pred tremi leti iskala primerno stavbišče. Občina ji je prodala po zelo ugodni ceni najlepše stavbišče v Mariboru — veliko parcelo poleg mosta na Glavnem trgu. Ta prostor je danes najmanj trikrat toliko vreden, kakor ga je plačala Vzajemna zavarovalnica. Zavod pa je jako dolgo odlašal z zidanjem, kar se je nekoliko maševalo. Palača, ki je bila prvotno preračunana na 6 milijonov din, bo zaradi podražila materiala in mezd stale 8 milijonov din.

Zgradba bo v fronti na glavni trg od Bergove hiše do transformatorja ob mostu dolga 25 m. Ob mostu proti Sv. Magdaleni pa bo fronta palače merila 50 m. Na glavni trg in ob mostu bo palača imela 4 nadstropja, ter še klet v dveh etažah. Dvorišni trakt tik Bergove hiše do Dravske ulice bo imel dvoje nadstropij za stanovanja ter kletne, oz. skladišne prostore, ki bodo tudi enonadstropni.

Prilije na Glavni trg, kakor tudi ob mostu, bo prirejeno samo za trgovske, poslovne in obrtne lokale. Ograja državnega mostu od prvega svetilnika do trafike na Glavnem trgu bo porušena ter se bo trotoar z Glavnega trga do palače razširil za 1 metrov, tako da bo širina trotoarja znatno večja. Održavnega mostu do palače nad 12 m. Pod tem trotoarjem bo veliko stopnišče z dvema vhodoma proti Dravi. Sedanji električni transformator bo zgrajen v podzemskih prostorih palače. Prvo nadstropje glavnega trakta na Glavni trg in ob mostu bo prirejeno za pisarne Vzajemne zavarovalnice in Karitas ter za razne druge pisarne. Drugo in četrto nadstropje bo določeno za stanovanja kakor tudi trakt ob Bergovi hiši proti Dravi.

V pritličju na kraju trakta ob mostu v smeri proti Sv. Magdaleni bodo prirejeni moderni restavracijski prostori, z veliko jedilnico in veliko teraso na Dravo.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Na 2 leti sta dobila zaradi tatvine - Sprevodnik je zaščiteno pred nasilneži - Dva ribja tatova

Ljubljana, 30. oktobra.

Veliki in mali tatovi so večer nastopili pred malim kazenskim senatom, da so prejeli primerno nagrado v obliki »ričetec« s pripadki. Sodniki so bili večer prav hitri in so se razpravljali naglo razpletali. Končali so že opoldne.

Toneček Stefec je krepak fant, star 29 let. Stanuje na Cankarjevem nabrežju. Je sovražnik tuje lastnine in rado se ga kaj prime. Vlomil je v stanovanje svojega soimenjaka Stojana Stefca in mu pobral najrazličnejše stvari, tako obleko, perilo itd. v skupni vrednosti 1950 din. Stanovanje je odprl z vitrom. Toneček je tatvino pred sodniki prostodušno priznal, izgovarjal pa se je, da je bilo stanovanje odklenjeno, da ni bilo zaprto in da je brez vsake ovire lahko smuknil notri. Vsi vlogitelji, ki so dobro podkovani v kazenskih paragrafi in ki vedo, da je odklenjeno stanovanje zelo važno pri presoji kvalifikacije tatinskega dejanja, kajti tatvina pri odprtem stanovanju se ne more označiti za vlomno tatvino, ko človek rabi silo za vdor, se navadno tako izgovarjajo, ker skušajo na ta način zmanjšati višino zaporne kazni. Sodniki Tonečku niso verjeli, marveč priči, ki je odločno potrdila, da je bilo stanovanje dobro zaklenjeno.

Toneček Stefec je bil zaradi te vlomne tatvine obsojen na 1 leto robije. Malo ga je pretreslo, ko je čul o robiji, pa se je pozneje polotajil.

France Pirc je star 23 let. Krade pa že kakor sraka. Doma je iz prijaznih Tunjic pri Kamniku. Lani od novembra do marca letos je napravil več tatinskih poslov. Najprej je kradel pri posesniku Janu Sedušaku v Kosišah. Novembra lani pa je odnesel iz kleti 130 kg lepih jabolk v vrednosti 390 din, decembra na Stefaniji dan mu je odnesel iz kleti 23 debelih in lepih zeljnatih glav, vrednih 46 din in februarja letos 4 vozove osi v vrednosti 640 din. Letos 22. marca pa se je France Pirc spravil v jedilno shrambo posesnice Jamškove v Tuhijski Mlaki. Odnesel ji je 6 kg svežega svinjskega mesa v vrednosti 150 din. Pred sodniki je France kratko modroval da je bil v potrebi, da je rabil denar in da se kesa. Zaradi vseh teh tatvin je bil France Pirc obsojen na 1 leto in 2 meseca strogega zapor. France je sodbo sprejel.

Samski ključavničar Pavle je dobil pred sodniki lep in dragocen nauk, da se ne sme zaletavati v uradne osebe, ko izpolnjuje svoje dolžnosti. Uradna oseba je tudi železniški sprevodnik v vlaku, ko je v službi in ga zato štiti poseben kazenski paragraf proti napadalcem in izživalcem. Pavle je 9. junija v vlaku, ki je vozil iz Ljubljane proti Kamniku, na trzinski postaji dejansko napadel sprevodnika Frana Koširja, ko mu je hotel preprečiti izstop skozi vagon II. razreda. Udaril ga je z dežnikom. Zaradi zločina javnega nasilja je bil Pavle obsojen na 2 meseca strogega zapor, pogojno za 1 leto, ker Pavle drugače še ni bil kaznovan zaradi takega kaznivga dejanja.

Divji lovci in tatovi rib so sedaj pred sodniki kaj redki. Poprje so sodišča smatrala prilastitev divjačine in rib na nedovoljen način, to je brez lovske pravice in pravice do ribolova, kot dejanje, ki je bilo označeno po kazenskem zakonu za hudo tatvino. Za taka dejanja so bili divji lovci kaznovani po paragrafi 314 itd. k. z. Sedaj pa ne smatrajo več ta dejanja za pravo tatvino, marveč le za prisvojitve divjačine in rib brez dovoljenja v smislu § 322 k. z. Nedavno sta prišla pred kazenskega sodnika-poeidinea na okrožnem sodišču dva možakarja, ki sta skrivaj ribe lovila. Prvi je bil stari Lovrene iz Holavoli, ki je letos spomladi skušal loviti postvi v Sori, pa ga je zasačil lovski čuvaj. Zaradi poskusa ribolova je bil Lovrene obsojen na 300 din denarne kazni, pogojno za 1 leto.

Mladi France iz Ladje pri Medvodah je skušal loviti ribe v revirju dr. Arka v potoku Malšici. Zasačen je bil. Kazen: 20 dni zapor.

Športne vesti

Junijska reprezentanca hrvaške nogometne zveze. Za nedeljsko nogometno tekmo med junirji Hrvaške nogometne zveze in Slovenske nogometne zveze je hrvaški zvezni kapetan določil naslednje igralce: Maričić (Osijek) — Djubić (Zagreb), Lovrić (Split) — Rafanelli (Split), Čajković (Zagreb), Ljutić (Split) — Rosandić (Zagreb), Batinić (Split), Reiss (Zagreb), Peštaj (Zagreb), Tafičič (Osijek).

Tekma junijske nogometne reprezentance med Hrvaško in Slovenijo bo predtekna glavni nogometni tekmi med Jugoslavijo in Nemčijo.

Zanimanje za nedeljsko mednarodno tekmo med Jugoslavijo in Nemčijo je izredno veliko. Belgrajski »Putnik« organizira poseben vlak navijačev iz Belgrada. Posamezni hrvaški ligaški klubi bodo poslali v Zagreb na tekmo svoja kompletna ligaška moštva.

Najboljši strelci v slovenski in hrvaški ligi. Najboljši strelci v slovenski ligi: Lah (Ljubljana) 11 golov, Kos (Amater) 10, Zigon (Mars) 9, Ogrizek (Maribor) 7, po 6 golov: Turk, Počaj (Železničar), Erber, Pepček (Ljubljana), Gosak (Amater), Stare (Maribor); 5 golov Božić (Kranj); po 4 gole: Pupo, Smole (Ljubljana), Grintal, Djuikić (Kranj), Janežič (Bratstvo); po tri gole: Čater, Ključar, Raksany (Olimp), Kolbezen, Šuštar (Amater), Doberlet (Mars), Jež (Ljubljana), Vodeb (Maribor), Kokelj (Kranj). Tem sledi še cela vrsta strelcev, ki so dali po dva ali pa po en gol.

V hrvaški ligi je najboljši s 13 goli Lešnik (Gradjanski), 12 golov Muradori (Concordia), po 7 golov Batinić (Hajduk), Beda (Concordia); po 6 golov Krnić (Železničar), Cimermančič (Gradjanski).

Stirje naši najboljši plavalci povabljeni v Budimpešto. Madžarska plavalna zveza bo priredila za letošnji božič v Budimpešti velik mednarodni plavalni meeting, na katerega bo povabila štiri najboljšje jugoslovanske plavalce in sicer: Branka Žilžeka, Toneta Cererja, Luko Ciganovića in Curtinija. Za Novo leto naj bi najboljši madžarski plavalci vrnilli Belgradu gostovanje naših najboljših plavalcev.

Položaj v hrvaški in srbski ligi									
Hrvaška liga:									
Concordia	8	6	2	0	27:	8	14		
Hajduk	7	6	0	1	24:	6	12		
Gradjanski	6	4	2	0	29:	4	10		
HASK	8	3	3	2	17:	13	9		
Split	8	4	0	4	12:	25	8		
Slavija (O)	7	2	2	8	12:	23	6		
Željezničar	8	1	3	4	11:	21	5		
Slavija (V)	8	2	1	5	9:	18	5		
SASK	8	1	2	5	4:	13	4		
Bačka	8	1	1	6	10:	24	2		

Srbska liga:									
BSK	9	7	1	1	31:	9	15		
Jugoslavija	9	5	1	3	19:	13	11		
Gradjanski	9	4	2	3	17:	20	10		
Bata	9	4	1	4	16:	13	9		
Vojvodina	9	3	3	3	18:	18	9		
Jugoslavija (J)	9	3	2	4	17:	21	8		
Jedinstvo	9	3	2	4	12:	17	8		
ŽAK	9	3	2	4	15:	25	8		
Slavija	9	2	3	4	24:	22	7		
BASK	9	1	3	5	10:	21	5		

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo, 30. oktobra: Alfonz. Četrtek, 31. oktobra: Kristof.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Za vsesvetko akcijo je poveljstvo državne policijske straže v Ljubljani nabralo med policijskimi stražniki 402 din in za ta znesek kupilo mestnih vencev in sveč, da bodo policijski stražniki na praznik umrlih z njimi okrasili grobove svojih rajnih tovarišev. Vrhovni socialni svet se policijskim stražnikom za njihovo dobrodelno in pletetno delo najlepše zahvaljuje in jih stavlja za vzgled vsem ljubljancem za iskreno željo, da bi bilo med njimi čim več plemenitih posameznikov. Počastimo rajne z dobrimi deli!

Vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno, od časa do časa rahle padavine, dež in sneg.

Rezervni podoficirji se pozivajo, da se udeležijo žalne svečanosti v počastitev spomina padlih in umrlih bojni tovarišev na dan 1. novembra. V Ljubljani bo spominna svečanost pred drobnico na pokopališču pri Sv. Križu dne 1. novembra ob 15.45. Cerkevna opravila bo opravil g. škof dr. Gregorij Rožman, ki bo imel tudi govor v spomin pokojnih tovarišev. Dne 2. novembra ob 9 dopoldne bo v frančiškanski cerkvi sv. maša, ki jo bo daroval predsednik Zveze bojevnikov g. Mirko Ratej.

Opozarjamo na nocojšnji klavirski koncert v mali Filharmonični dvorani. Znameniti nemški pianist Edvard Weiss, ki ima kot izvajajoči umetnik našudiran naravnost ogromen klavir. repertoar in tudi najlepše kritike iz vseh mest, kjer je nastopal na koncertnem odru. Tako pravijo kritiki, da je njegova izvedba Bachovih skladb razodetje za vsakega ljubitelja nesmrtnega mojstra. Drugi hvalijo njegovo virtuozno tehniko, ki obvlada najlepše pasaje z nepojmljivo eleganco. Njegov ton pa je vselej topel in globoko občuten. Spored nocojšnjega večera je velik, saj obsega dela Bacha, Beethovna, Chopina in Liszta, štirih največjih mojstrov klavirske literature. Zato opozarjamo na nocojšnji koncert v mali Filharmonični dvorani. Začetek ob 20. Vstopnice v Knjigarni Glasbene Muzike.

Opozorilo rezervnim oficirjem. Zveza bojevnikov priredi na pokopališču pri Sv. Križu dne 1. novembra 1940 žalno svečanost za padlimi in umrli vojniki in sicer dogovorno z vsemi ostalimi vojaškimi organizacijami. Uprava pododborja vabi vse v Ljubljani bivajoče rezervne oficirje, da se evčanosti udeležijo v čim večjem številu. Tiskarna Merkur v Ljubljani je izdala v svoji založbi prečiščeno izdajo knjige »Zakon o ustroju vojske in mornarice«. Knjiga vsebuje vse spremembe in dopolnitve in je torej v vsakem oziru popolna. Uredil jo je major Slavko A. Farkaš, ki je že znan po svojih delih in vojaške stroke. Člani združenja rezervnih oficirjev morejo dobiti knjigo po znižani cenah, če se naročijo na njo v pisarni pododborja ob poslovnih urah. Nakup se priporoča. V pisarni pododborja so za člane na razpolago še formularji za sestavo prošnje za napredovanje v čin rezervnega majorja po določilih čl. 381. zakona o ustroju vojske in mornarice. Interesenti jih morejo dobiti med poslovnimi urami.

Prosvetno društvo Trnovo, vabi vse članstvo in prijatelje na prvi prosvetni večer, ki ga priredi društvo drevi ob 8 v društvenem domu v spomin 75-letnice rojstva dr. Jan. Evangelista Kreka. Predavanje bo imel dr. Anton Breclj, pod naslovom: Nekaj osebnih spominov na dr. J. E. Kreka.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Sreda, 30. oktobra: Zaprti. (Gostovanje v Celju: »Revizor«.)

Četrtek, 31. oktobra: »Tekma«. Red Četrtek. Petek, 1. novembra: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Sobota, 2. novembra: »Kovarnost in ljubezen«. Red A.

Opera: Začetek ob 20.

Sreda, 30. oktobra: »Grof Luksemburški«. Red Sreda.

Četrtek, 31. oktobra: »Evgenij Onjegin«. Izven. Gostovanje tenorista Antona Dermote, člana dunajske Državne opere.

Petek, 1. novembra: »Fidelio«. Izven.

Sobota, 2. novembra: »Jenufa«. Red B. Gostovanje E. Karlovičeve in J. Gostiča.

Mariborsko gledališče

Sreda, 30. oktobra, ob 20: »Konec poti«. Nastop Skrbinskihove dramske šole.

Četrtek, 31. oktobra, ob 20: »Nenavaden slovek«. Red C.

Petek, 1. novembra, ob 20: »Cyrano de Bergerac«.

cesta v smeri Sv. Križa. »Savska cesta« v obe smeri, »Zalet« in »Linhartova cesta« v petek dne 1. novembra popoldne odpadejo iz prometne tehnični ozirov. Potniki se naprošajo, da se pri povratku od Sv. Križa poslužujejo direktnih prog. Potniki se opozarjajo, da je vstopanje v tramvajske vozove dovoljeno samo zadaj, izstopanje pa samo spredaj. Vožnja na stopnicah je prepovedana. Nadalje se potniki naprošajo naj pripravijo drobnj, da bo sprevodnikom v velikem navalu delo vsaj nekoliko olajšano. Pripominjamo, da bodo te dni na Vse svete tudi letos tramvajski vozovi opremljeni na zunanji strani spredaj in zadaj z obsejalniki za vence, na kar opozarjamo potujoče občinstvo, da ne bodo jemali vencev seboj v polne vozove.

Še je čas!

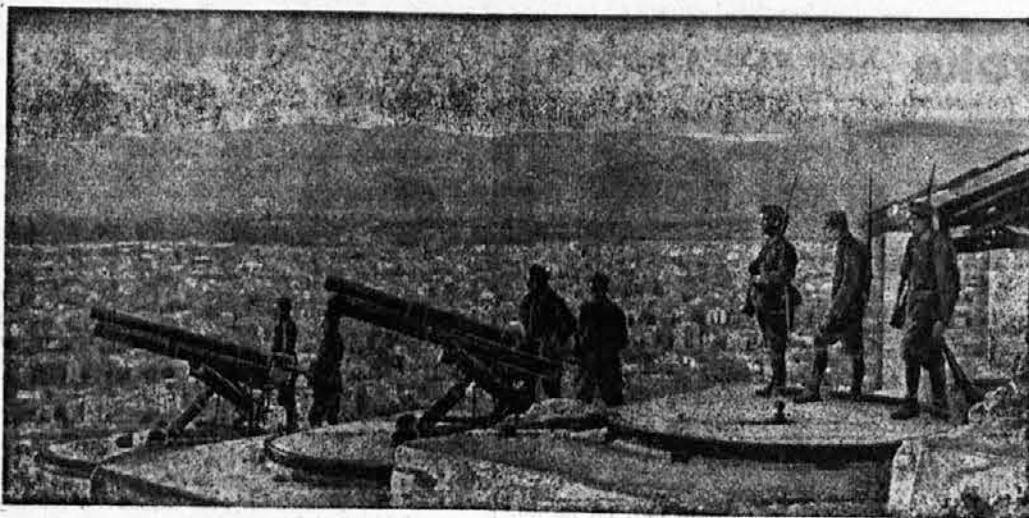
Kdor na novo naroči »Slovenski dom« — dobi

»SLOVENCEV KOLEDAR« za 10.— din

Za nenaročnike stane »Slovenčev koledar« 28.— din.

Naročite koledar čimprej! Naročite oglase v njem!

Prednaročila sprejemamo samo še 1., 2. in 3. novembra 1940.

Sodobni grški topovi na starodavnem atenskem gradu Akropoli v pripravljenosti.

Prišli smo okrog Evrope že do Grčije...

Začela se je igra na balkanski šahovnici, kjer še ni čisto jasno, kdo vse bo kibiciral in kdo bo mat

Vse dežele v Evropi si bomo takole počasi kmalu ogledali in se seznanili z njihovimi posebnostmi. Mislimo namreč takole zaporedno pri vsaki priložnosti, ko se vojno področje razširi kam drugam in tudi tja prinese vse neprijetnosti, ki so v zvezi z neposredno vojno. Zdaj smo namreč že prišli okrog in okrog Evrope, od Češkoslovaške, Poljske, Finske, Norveške, Danske, Nizozemske, Anglije, Francije, Španije, pa preko Italije in Albanije zdaj na južni konec Balkana v Grčijo. Dosti več dežel ni, ki bi jih bila dozdaj srečna politična roka rešila krvavega vojnega vrtinca. Zdaj je torej na vrsti Grčija, ta nekdanja klasična dežela, ki je bila v Evropi prinesla prvo kulturo, a ji je v dvajsetih stoletjih ta kultura in vse kar je z njo v zvezi, toliko rasla čez glavo a svojo preveč iznajdljivo silo vojne tehnike, da ji celo obeta pogin. Oglejmo si, kakšna je danes v glavnih obrih ta dežela, ki je zaradi razmer v Evropi tudi morala zgrabiti za orožje in braniti svojo svobodo in neodvisnost.

Dežela tisoč otokov

V zemljepisnem oziru je Grčija brez dvoma ena najzanimivejših dežel v Evropi. Med vsemi državami na svetu ima najčlenovitejšo obalo, večinoma razjedeno v polotoke in razkosano v večje in manjše otoke, ki so nanizani okoli nje kot prednje straže, ali na vzhodu kot naravni most, ki drži v Malo Azijo. Na tisoče je teh njenih obalnih otokov in od teh razmeroma le majhno število tako velikih, da jih morejo prenesti tudi zemljevidi, če naj bodo vsaj kolikor toliko še pregledni. V Jonskem morju na zahodni strani so važnejši otoki Krif, Leukas, Kefalena in Zakynthos, ki strazišjo Grčijo podobno kot naši otoki Dalmacije, in ki bodo v sedanjem spopadu med Grčijo in Italijo imeli brez dvoma veliko vlogo, kajti to so ključ, ki odpirajo vrata v posamezne dele Grčije na zahodu. Morda nič manj važni pa niso še dosti številnejši otoki na vzhodni strani, ki jih lahko razdelimo v glavnem v dve skupini, v Kiklade in Sporade. Prvi so posejani precej na gosto in bližje grški obali, drugi pa so bolj raztreseni daleč proč proti Mali Aziji in Trakiji in so dosti večji. Posebno skupino pa tvori takojenovan oločje Dodekanez, Dvanajstero otokov bi mu rekli po naše. Leže tik ob turški maloazijski obali in so v zemljepisnem oziru nekak ostanek razčlenjene maloazijske obale. Danes Dodekanez ni ne grški, ne turški, pač pa so to močna italijanska oporišča, zadnja italijanska predstraža v Sredozemskem morju. Zato imajo za Italijo posebno v sedanjih vojni največji pomen, čeprav so obenem morda tudi v največji nevarnosti, kakor je pač vsaka prednja straža.

Pa pojdemo nazaj na Grško. Grčija ni samo v vodoravni legi izredno členovita, pač pa je tudi v goropisnem oziru precej raznolika. Do južnega konca se vlečejo podaljški visokih gorah grebenov, ki se nato po otočju nadaljujejo proti Mali Aziji. Večjih nižin je le malo, v glavnem le dve in sicer Tesalija ob prehodu iz srednje v južno Grčijo, in severu okoli Soluna. Vse drugo je po veliki večini gorata dežela, tudi za hitro vojaško prodiranje dokaj neprikladna, razen seveda tam, kjer so se za jedre reke ali kjer je človeška roka ustvarila umetne prometne zveze. Na grških tleh je tudi najvišja gora na Balkanu, to je Olimp (2918 m).

Ljudje in njihov opredek

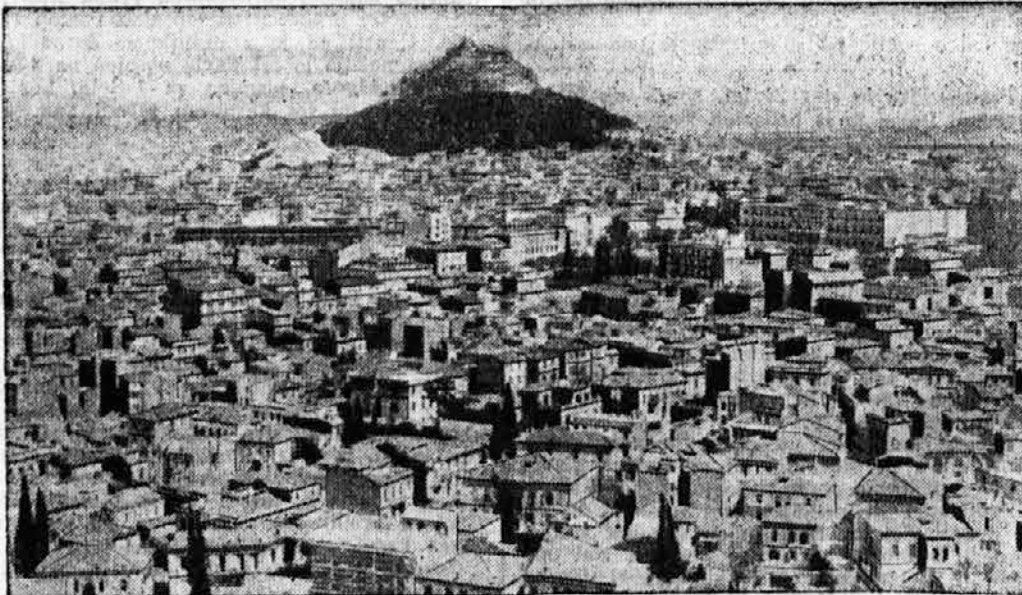
Vsa Grčija meri po zadnjih podatkih 130.199 kvadratnih kilometrov in ima 6.600.000 ljudi. Dežela

ni preveč gosto naseljena, saj pride povprečno na en kv. kilometer le 53 ljudi. Posebnost Grčije je tudi v tem, da je to edina evropska dežela, v kateri je povprečna gostota prebivalstva enaka povprečju v vsej Evropi.

Še največ ljudi se bavi s poljedelstvom, najvažnejši pridelki pa so grozdje, oljke, limone, pomaranče, vino in tobak. Za ljudsko prehrano pa bi skoro rekli, da pridejo v prvi vrsti v poštev ribe. Grki v precejšnji meri rede tudi ovce in koze, v Makedoniji evloprejko in v južni Grčiji čebelo. Rudarstvo je slabo razvito, industrija pa se je začela prav razvijati šele v zadnjih letih v večji meri. Glavne panoge so vinarstvo, predelovanje olja, proizvodnja konjaka, smodnika in dinamita. Največ izvažajo tobaka, vina ter suhega in svežega grozdja.

Najvažnejša mesta

Kaj pripraven je grški svet za dobra pristanišča, kjer lahko pristajajo tudi največje ladje. Največje obmorsko grško naselje je Pirej, atensko pristanišče, ki ima približno štirikrat toliko ljudi kot naša Ljubljana. Da je to velik promet, dokazuje dejstvo, da pride v Pirej na leto okoli 10.000 samo tujih ladij. Mesto je ustanovil že v starodavnih grških časih Temistoklej, ko pa so Grki izgubili svojo svobodo, pa je tudi Pirej brž propadel. Danes pa je to že moderno velestanje, kjer je svet čudovito pomešan. Tu stoji tudi največja grška tobakarna tovarna »Papastatos«. Pristanišče ima kar najboljšo prometne zveze z grško pristolnico Atenami, ki imajo danes z okolico približno milijon ljudi. Tu je lahko vidi v mestu vse polno starodavnih umetnin, ki vabijo ljudi iz vseh krajev, vabijo pa tudi denar. Dvojno mesto je to: starodavno a svojo slikovitost Akropolo, in sodobne Atene, ki so mesto živahne trgovine in najsodobnejših palač. Mesto dobiva vodo s starodavnega slavnega Maratonskega

Pogled na grško prestolnico Atene z njenim starodavnim gradom Akropolo v ozadju. Mesto ima danes s svojimi predmestji že milijon ljudi.

polja, kjer so zgradili eno največjih vodno električnih naprav v Evropi.

Po velikosti tretje grško mesto je Solun s 250 tisoč ljudmi. Tu ima tudi naša država svoj svobodni pas. Mesto, ki je v starinskem oziru tudi izredno znamenito, pa ima še to posebnost, da tvorijo petino njegovega prebivalstva Judje. Tu živi tudi približno 50.000 Srbov, ki so ostali tam še v turški dobi. Med drugimi večjimi in važnejšimi mesti so še Korint in Patras na Peloponezu, Larisa in Janjina v Srednji Grčiji ter Ksanti in Drama v Makedoniji. Poleg tega pa je še nekaj važnejših mest na otokih, kakor na primer Megalokastron na Kreti, Krif na istoimenskem otoku in Kalkida na Eubeji.

Mož, ki je morda le prišel še pravočasno

Grška zgodovina zadnjih dvajsetih let je bila dokaj vaharna. Neprestano smo brali v časopisih o velikih in nevarnih vetajah, ki so jih vzpirljali razni grški uporniški generali in politiki. Dosti teh je tudi izginilo kar čez noč za vselej tako, da se danes ni čisto povsem znano, kako. V Metaksasu pa so Grki po dolgih letih le našli moza, ki je imel toliko moči in vpliva, da je zatrl hude notranje razprtije, počasi epet začel uvajati v deželo red in mirno življenje. Čeprav je Metaksas tudi v vojaškem oziru mnogo storil za svojo domovino, vendar danes razmerje sil na italijansko-grškem bojišču gotovo še daleč ni enako in se Grki tembolj zavedajo, kako potrebna jim je v tem boju za obojeto tuja pomoč, pri čemer prideta seveda v poštev le Anglija in Turčija — njeni zaveznici. Morda bi ustvarjali le malodušje, če bi navajali podrobne številke o grški vojski sili. Grčiji pa je bil tak mož, kakor je Metaksa tudi že skrajno potreben, kar se je pokazalo zlasti zadnje dni, ko se je dežela znašla v največji nevarnosti. Morda bodo že prihodnji dnevi pokazali, ali je ta mož prišel še pravočasno, ali pa tudi že prepozno.

Ne gre le za to ubogo grško zemljo...

Da se je Grčija v ponedeljek jutraj prebudila v vojnem stanju z Italijo, ni morda krivo njeno bogastvo in vojaški plen, s katerim bi morda sovražnik računel — saj tega prav preveč tudi ne bi bilo —, pač pa v prvi vrsti njena nesrečna lega in njen, v vojaškem oziru tako važen položaj v vzhodnem koncu Sredozemskega morja. Tu se križajo interesna področja še več drugih držav, ki imajo na račun dozdneve grške slabosti morda enake načrte kot Italija, ali z drugimi besedami, ne gre v sedanjih vojni le za to ubogo grško zemljo, kjer bi bili ljudje prav tako radi svobodni in neodvisni kot ljudje drugod po svetu, pač pa za igro veselil na tej jugovzhodni šahovnici. Z velikim zanimanjem vsa Evropa pričakuje, kdo bo pri tej igri vse kibiciral, kdaj bo končala in kdo bo mat...

Pismo, ki govori...

Nemškimi vojaki, ki ležijo ranjeni v zahodni Nemčiji in čakajo na zdravlje, so pripravili vsaj nekoliko veselja s tem, da lahko vsak piše domov ne samo s peresom, kakor je navada, ampak pošlje lahko domov žive besede. Vsak vojak, ko hoče sporočiti kaj domov, govori na plošče, ki jih potem pošiljajo domov. Doma ploščo dajo na gramofon in lepo poslušajo.

Španske pomaranče - zrele

Nad polovico so jih že v naprej prodali v Nemčijo

V Španiji se zdaj, ko naše kraje več ali manj obiskuje že precej mrzla zima, pripravljajo na obiranje pomaranč. Pravijo, da bodo letos s pridelkom v vsakem oziru zadovoljni. Pomaranče ne bodo samo imeli več kot prejšnja leta, pač pa bodo tudi boljše, ker je bilo vreme ves čas še dokaj ugodno zanje. Če se v zadnjih dneh kaj hujšega ne pripeti, bodo Španci imeli letos dovolj sladkih pomaranč in bodo zanje, kolikor jih bodo prodali drugam, gotovo precej dobili.

V zvezi s tem poročilom o letošnjem pridelku pomaranč, pa tudi pripominjajo, da bo letošnji glavni kupec španskih pomaranč Nemčija. Pravijo, da so Španci nad polovico letošnjega pridelka že vnaprej prodali v Nemčijo.

Solze ubijajo bakterije

Solze, posebno ženske solze imajo veliko moč. Ni treba posebej naglašati, kdaj in kje, ker je to že marsikdo skušal. Fiziki pa poznajo še dva druga zanimiva učinka solz.

Poskusi s solzno tekočino so pokazali, da solze ubijajo bakterije. Solze razmočijo površino očesa in tako odplavijo vso umazanost. Dokazali so tudi, da ima solza še mnogo večji pomen. Če damo na primer nekoliko solz v steklenico, v kateri gojimo bakterije, opazimo, da bakterije hitro in končno poginejo. Nasprotno pa se bakterije, ki niso prišle v stik s solzno tekočino, razvijajo še naprej. Tega ne povzroča sol, ki jo solza vsebuje, marveč pred nedavnim odkriti lizocim. Če je lizocim pravi vzrok pogina bakterij, potem se je vprav temu sredstvu treba zahvaliti, da je tako malo primerov očesnega vnetja.

Papirnat žebli

Pa recite, da ljudje v vojnem času niso še prav posebno iznajdljivi. Pomanjkanje tega ali onega jih sili k iznajdljivosti. Železo je že ena tistih stvari, ki jih v vojni ne sme manjkati. Ker pa tega ni povsod v izobilju in morda celo ne toliko, kolikor bi bilo nujno potrebno, si je pač treba na nek način pomagati. In tako nas je pred nedavnim presenetila novica, da se je nekemu iznajditelju posrečilo izdelovati nadomestke železa kar iz papirja. Naredil je na primer žebli iz papirja. Papirni snov je izpostavil posebno močnemu hidravličnemu pritisku in jo na ta način izoblikoval v žebli. S takimi žebli so tudi že naredili pokuke, ki so se baje izredno dobro obnesli. Izkazalo se je, da papirnat žebli celo nis po trpežnosti prav nič slabši kakor pravi železni žebli. Poleg tega pa imajo še to prednost, da ne zarjave.

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 31. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Drobne sladkarije — sladke drobnarije (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. — 14 Poročila — 18 Orgelski koncert (g. prof. Pavel Rančigaj) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila, objave — 19.25 Nac. ura — 19.40 Od valčka do valčka (plošče) — 20 Naše morje. — Glasbeni, pevski in recitacijski večer. Sodelujejo: Radijski orkester, Akademski pevski kvintet (pl.) in člani Narodnega gledališča v Ljubljani — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Koncert: historično flavto igra ga. Marija Tutta, na spinetu spremlja g. prof. M. Lipovšek.

Drugi programi

Sreda, 30. oktobra: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20 Plesna glasba — Bratislava: 21.20 Marxov kvartet — Brno: 19.25 Narodne — Praga: 18.05 Vojaška godba — 19.25 Zellerjeva opereta »Tižarc« — Solija: 20.30 Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« — Beromünster: 20 Orkestralni koncert — Stockholm-Hörby: 21.40 Klavir — Rim-Turin-Florenca: 19.30 Pizzettijeva opera »Orseolo« — Sottens: 20.55 Opereta.

Belgrajska kratkovalov. postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.30 Poročila v slovenšč

Zahtevajte povsod naš list!

NISMO EDINI

Roman podeželskega zdravnika

Dr. David Newcome je bil poseben človek. Bil je tih, skromen, dober zdravnik in še vse dober človek. Ves Calderbury je imel svojega »malega doktorja« rad. Da je v temni, blagimi očmi pod gostimi obrvmi vlival bolnikom zaupanje. Znal jih je s mirnim, svetim glasom tolažiti in jim dati poguma. Pri štiridesetih letih je imel dr. Newcome veliko prijateljev in je delal velike dobrote.

Ko je dr. Newcome vozil proti domu, ga je tam že nepotrpežljivo čakala njegova žena Jessica. V prvi sobi je bilo že kdaj pogrnjeno za večerjo. Jessica je sedela pri mizi in se ubadala s ročnim delom.

Bila je to visoka, hladna ženska, morda za katero leto starejša od moža. Bila je dobro vsgojena, zelo verna, stroga. Okoli ust je imela nekak neprijetne poteze. Malokdaj se je smejala. Vedno je pazila na dostojanstvenost in ugled.

Kako tudi ne: njen mož je bil prvi zdravnik v Calderburyju, njen brat pa prvi pastor v mestu. Prizadevala si je, da bi bila vzgledna žena in mati. Hišo »malega doktorja« je držala v popolnem redu.

Odkar je bila pred dvajsetimi leti skrbno spravila v natastin poročno obleko, je skrbno pazila na sleherni malenkost. Rodila je možu sina in je bila na to ponosna.

Ta sinko Gerald je bil slaven, bolehen in zelo občutljiv otrok. Jessica je vedela, kako je treba ravnati z otrokom, da bo šlo po pravi poti v življenje. Sama je bila iz dobre strogo verske rodbine in je vedela, kako je treba otroke vzgajati. Ne smeš jih razvajati in kvariti. Otroci mora poslušati in se pokoriti starejšim ter pametnejšim — pa je.

Kakor je znala strogo in brez nepotrebnega prerokanja voditi seje v dobrodušnem društvu gospe, tako je strogo uravnavala tudi svoj dom. Mož in dete je obdajala s popolnostjo, toda z ledeno, hlad-

no in trdno popolnostjo. Brez odvečnega prerokanja, brez vedrega nasmeha, preračunano, hladno in točno, kakor ji je narekovala angleška protestantska vzgoja.

Jessica je bila vsa zaposlena z ročnim delom. Samo zdaj pa zdaj je pogledala na starinsko uro vrh kamina. Na obrazu ji je bilo komaj videti majhna znamenja nepotrpežljivosti.

Nenadno se je Jessica zdrznila, se zravnila in prisluhnila. Izpred hiše je prihajal šum. Zaslišala je živžiganje poznane napeva. Mož je prišel. Zdaj postavlja kolo pod streho.

Jessica je vstala in šla ven. Postavila je svetilko na pogrnjeno mizo in odprla vrata. Dr. Newcome je vstopil med smehom, veselo pozdravil ženo, si slekel mokri plašč in snel kape. Z malomarnim gibom je vrzel zdravniško torbo na bližnji naslanjač. Lasje so mu bili smršljeni, nepočesani. Na kratko porezanih brkih se mu je ujelo nekaj kapelj dežja.

Jessica ga je nekam strogo gledala, zlasti pa njegove mokre čevlje. Bala se je, da ji bo pustil z njimi madeže v preprogi. Dr. Newcome si je mel premle roke. Žena mu je z rahlim ukorom v glasu dejala:

»Večerja je že kdaj pripravljena.«

»Draga, vlak se je malo zamudil. Dobro je, dobro, zdaj bomo...«

»Toda David, saj nisi vzel niti sponk s hlače. Vendar ne boš tak sedel k večerji.«

»Eh, sponke, da da,« je dejal mož, se v zadregi sklonil in snel kovinske sponke z mokrih hlače. Kakor da se je res kaj pregrešil, se je Jessica plašno nasmehnil.

»Torej, zdaj bomo večerjali. Dolgo te že čakam.«

Prav ko sta hotela sesti za mizo k večerji, so se naglo odprla vrata in v prvem nadstropju in po stopnicah je preplašeno pridrvel sinček dr. Newcomeja. Gerald je bil ves preplašen in objokan ter je vpil:

»Oče, oče, očka!

Vrgel se je v naročje očetu, ki mu je skočil naproti.

»Kaj je Gerald?«

»Bojim se... strah me je...« je odgovoril fantič drhte in se pritisnil k očetu.

Jessica se je razjezila. Strogo je stopila pred malčka in rekla:

»Poslala sem te v posteljo. Kako si upaš spet priti dol?«

Fantek se je vse močneje stiskal k očetu in razburjeno govoril:

»Nočem v posteljo, nočem. Bojim se teme!«

»Spet si hudoben Gerald, David, vedeti moraš, da fant ne posluša. Danes ni bil priden.«

Dr. Newcome je sedel na stopnice, vzel fantiča v naročje in mu ljubeznjivo dejal:

»Torej kaj je dečko moj, povej očetu, kaj se je primerilo.«

Zdravnik je vzel Geralda na kolena in začel pogovor s njim.